

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravnišтво administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šte. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vojska in politika.

Nikdar se še ni jasneje kakor o sedanjih turško-ruski vojski pokazalo, da politična vojska ne velja. Politično vojskovanje je namreč tako, kateremu cilj je ostrašiti sovražnika in prisiliti ga, da prosi miru, predno se prelije veliko krvi. Namen ta je res blag, ali vojska je vojska in ne more biti brez krvi. S tako zvano „suho“ vojsko se ne opravi nič, to se je v zgodovini velikokrat pokazalo, to je zdaj skusil ruski car, ki je ravnal se do dneva pri Plevni po nasvetih Gorčakovih. Isti dan pa se je spametoval, spoznal je menda, da se v vojski ne sme le strašiti, ampak vdariti, ter se bo neki z bojišča zopet vrnil v Carskoje selo, kamor ga spremi tudi knez Gorčakov; general Ignatiev pa ostane v glavnem stanu.

Ko je ruska armada — in ž njo car in Gorčakov — tako naglo in brez hudega boja prestopila Donavo in Balkan, so imenitni stratezi majali z glavo in rekli, da je Rusi še premalo na bojišču, tedaj prestop prenačilen; nasledki bi utegnili slabi biti. Gorčakov ni vojak, ampak le diplomat, tedaj bi bil moral s carom doma ostati, dokler niso glavne trdnjave turške v Bulgariji v ruskih rokah. Morda bi potem ne bil doživel tako britke skušnje, kakor jo je doživel pri Plevni. Vendar ta skušnja, čeravno precej draga, je veliko vredna, ker je pripeljala cara na drugo pot. Narod ruski je to tudi spoznal, dokaz temu to, da žalostna novica o nesrečni bitvi ni vzbudila žalosti, ampak veliko navdušenost po vsi Rusiji. Narod je vesel, da je car moral spoznati,

da Gorčakova politika in vojska ne greste skup, ampak da je treba vraga z vso silo prijeti, ne pa le strašiti ga s tem, da se pride v njegovo deželo, češ, da bo potem miru prosil.

Res, da je vsaki vojski namen le ugoden mir; vendar se sedanja rusko-turška vojska od drugih razločuje v tem, da gre tu za popolno vničenje turške vlade v Evropi in za osvobojenje kristjanov. Ta namen se pa ne more doseči, če se Turčija popolnoma ne razbije, ampak le k miru prisili. Ruski narod pa hoče razbiti Turčijo, tedaj je bil pri Plevni tepen le ruski car ali marveč Gorčakov in njegova politika. Čeravno je zguba ljudi tam bila velika, vendar narod ruski pozabi to žrtv, da je le dosedanje vojskovanje „ad absurdum“ pripeljano.

Zdaj gre z novega. Car je spoznal, da je to resnična in prava vojska, ne le strašenje, da bi sovražnik kozje molitvice molil. Treba vdariti. Da se pa more vdariti, treba ljudi. Zato je car sklical 188.000 moždeželne brambe in ta sklic je zbudil po vsi Rusiji velikansko navdušenost, ki je tudi najjasnejši protest zoper dosedanje politično vojskovanje po Gorčakovi glavi.

Zato zadnje turške „zmage“ Turkom ne bodo nesle dobrega sadu, ampak prav slabega. Zdaj, ko ruski narod sme, jim bo že pokazal, kaj je Rus, ki je kar meni nič, tebi nič podvrget si Kivo — deželo tako veliko, kakor je Avstrija, se vé da ne s politično, ampak s pravo resno vojsko. Našim turkoljubom se tedaj nikakor ni treba veseliti turških „zmag“; lev je še le potem prav strahovit, kedar je po

majhni rani razdražen in po ljudski pravljici postane gad, če mu rep odščipneš, madras. Praska pri Plevni je Ruse še le prav zdrazila in zbudila, zdaj, ko ves ruski narod sme, bo Turek piskal, da bo joj. Če prav utegne v kaki praski še „zmagati“, glavna bitva bo strašna in zmagovalci ne bodo Turki, tudi ne Gorčakov, ampak ruski narod, ki noče piškavega miru, ampak popolno vničenje turškega gospodstva v Evropi.

Z bojišča.

V Carigradu plevenski bitvi ne pripisujejo tolike važnosti kakor vnani prijatelji turški, in bi bili, kakor je Kadri Bej razodel avstrijskemu poročniku, pripravljeni skleniti mir, če bi Rusija zahtevala le samostalnost Bulgarske pod krščanskimi guvernerji. „Toda Rusija, dobro omenja „Obzor“, ne more in neče biti zadovoljna z avtonomijo Bulgarske pod guvernerji turškimi, če tudi kršeni, in ne bode sklenila miru, dokler njen narod in vsa Evropa očitno ne vidi ruske zmage. Rusija ni pričela vojske ter sklenila vse žrtovati zato, da Bulgarsko prepusti milosti turških guvernerjev. Prisiljena na vojsko, hoče jo nadaljevati do konca in korenito dovršiti započeti posel, da turško vprašanje ne bo kvas vednega nemira v Evropi in da neha biti oblak, s katerega se zamore vsaki čas skuhati evropski vihar“. Bitvi pri Plevni se že zarad tega ne more podtikati posebna važnost, piše neki dopisnik „Politike“, ker Rusi niso zgubili nobene pozicije, ampak le niso mogli vzeti mesta, katero

Mihajl Petrovič Pogodin.

Hrvatski napisal dr. Fr. Rački.

(Dalje.)

Tudi ruska književnost se je začela ne samo bujnejše razvijati in baviti se z vsemi betvami ljudskega znanja in umenja, nego se je tudi preobraževala počasi v narodnem duhu. V dobi, ki se po glavnem zastopniku Mihajlu Lomonosovu (†1765) zove Lomonosova doba, stala je ruska književnost pretežno pod zapadnim vplivom, pod katerega je bil sploh po reformah Petra V. prišel ruski javni život. Tudi zdaj so ruski pisatelji še sezali po glavnih plodovih francoske, nemške in angleške literature. Sentimentalizem je provejaval njihove umotvorine; vse je bilo vznešeno od krasote prirode, človek se je cenil in proučeval kot takov brez obzira na njegovo narodnost. Ali pod vplivom teh velikih dogodjajev, v kojih je ruski narod tako dično ulogo igral, pod vplivom novih zamisli o diferenciranju ljudstva v plemena in narode, ki so se na zapadu zastavljale, prešla je tudi ruska znanost v sviet naroda svojega, da osebna čuvstva in misli njegove iznese in omeri z občeljudskimi.

Ta prekrat opazuje se že pri Gavrilu Državinu (†1816), ako se duh in smer njegovih kasnejih pesniških proizvodov prisopodobi s poprejšnjimi, po kojih on spada v periodo Katarine II. Tamo prevladuje občeljudsko, tukaj rusko čuvstvo, ki ga je navdušilo, da opeva borbo svojega naroda proti ptajcu, Francozu. (Semkaj spadajo ode: na parenie Orla — na izgnanie Francozov — na smrt Kutuzova — na pobjedi pri Ljucene in Leipcege — na pokorenje Pariza — na vozvrščenje Aleksandra.) Ali pravi zastopnik novega narodnega smera v ruskej književnosti je bil v dobi Aleksandra I. Nikola Karamzin (†1826). On je nadaljeval delo Lomonosovo za jezik ter je posegel v bogate in neizcrpljive zaklade narodnega govora; tako je začel čistiti književni jezik od zapadne ptujščine in od staroslovenskih arhaizmov; v slogu je gledal bolj na francoske in angleške uzore, odstopivši tako od Lomonosova, ki se je držal Nemcev in Latinov, ter je tako dal svojim umotvorom ono plastičnost in prozračnost, po kojih so oni skoraj do dandanes nedosegljivi. Tudi v Karamzinovih delih prevladuje v prvej dobi občeljudsko čuvstvo; ali čim se je njegovo delovanje početkom stoletja

obrnilo na čisto ruski život, opazi on, da se le ta ne more zapopasti iz onega občnega in filozofičkega gledišča. Čim bolj se je začel Karamzin baviti, kakor Novikov in Ščerbatov s proučenjem ruskega naroda v historičnem mu razvitku, tem veči Rus je postajal.

S tim duhom, ki je v prvih treh desetinah 19. stoletja zavladal v ruskem društvu, ruskem životu in ruskej knjigi, bil je napójen Pogodin že v prvej mladosti svoje. Deček od devet let je čital ruzun „Moskovskih Vedomosti“ tudi še po Karamzinu zasnovani in vredovani „Vjestnik Evropi“. V ta organ je pisal Karamzin od ostalih prve svoje povestniške razprave, ki so bile predhodnice njegovemu velikemu povestniškemu delu. Ž njim so se zedinili najizvrstnejši umovi. Duh teh umovnih proizvodov je silno deloval na mladega Pogodina, ki je že takrat ljubil historijo svojega naroda in navdušen bil za glavnega jej gojitelja, umnega Karamzina. Že v detinstvu je čital Pogodin, kakor sam piše, Karamzinova „istoričeskaja vospominanija i zamečanja na puti v Troicē“, ki so ga kasneje spodbudila na izraživanja o Borisu Godunovu.

Nič manje ni zanimala mladega Pogodina

so dvakrat napali. Kdo pa bo zahteval, da naj se vsaki kraj vzame pri prvem napadu? Rusi so bili svoje čete jako razdelili, da bi Bulgare varovali pred divjimi Turki, ki so umikaje se pred Rusi, prebivalstvo neusmiljeno klali in morili. Vendar pa njihova vojska stoji tako ugodno, da zamore prijeti Turke od vseh strani, med tem ko so Turki ločeni v tri glavne armade, med ktere se je vojna ruska kakor klin zagozdila in ki si vsled tega ne morejo druga druge pomagati. Turki listi so Rusom tudi očitati strašne grozovitosti, ki jih boje počenjajo Kozaki in Bulgari. Pa angleški pooblaščenec pri vojni ruski, polkovnik Wellesley, ki nikakor ni prijatelj Rusov, v svojem poročilu do vlade angleške piše, da ni res, kar se govori o tej grozovitosti, in dopisnik lista „Times“ naznanja, da je njegov podpis na pismu, v katerem se Rusom očitajo te grozovitosti, ponarejen.

Novic z bojišča ni nobenih, razun te, da so Turki v Aziji popustili Suhumkale in da ondašnje prebivalce, ki so se bili vzdignili zoper Ruse, spravljajo v turške dežele. 6. t. m. je veliki knez Mihael došel v Aleksandropol, kjer pričakujejo tudi generala Mirskega. Princ Oldenburški se iz Tiflisa odpelje v Petrograd, Černajev pa je 8. t. m. odšel iz Rostova proti Kavkazu, kjer je vojna ruska zopet začela prijemati Turke.

Iz Grškega se poroča, da je iz Avstrije došlo 16.000 pušk. Kompanija pijonirjev je odšla v Lamio in na neko drugo stran na meji. Vojska se vsem dozdeva verjetna. Tudi na Srbskem se stanovitno nadaljujejo priprave za vojsko, v Carigradu pa snujejo narodno stražo, v katero sprejemajo Turke in kristjane za domačo brambo, da bodo vse vojake zamogli poslati na vojsko.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. avgusta.

Avstrijske dežele.

Cesar so se 8. t. m. v Išlo sošli z nemškim cesarjem Viljemom, kteremu so se bili s cesarjevičem do Strobila naproti peljali. Ob 5. uri popoldne bil je slovesen obed, ob 6. uri pa so se visoki gosti odpeljali v Hallstatt, od koder so se ob 1/2 10. ure vrnili v

Išlo, kjer ste na krasno razsvitljenem topliškem vrtu igrale dve godbi. Včeraj ob 9. uri se je cesar Viljem čez Ebnensee in Gmunden odpeljal v Eger. Pravi namen tega shoda se ni obesil na veliki zvon, v tem pa so vsi poročevalci edini, da občevanje vladarjev bilo jako prisrčno. Pruski listi razun tega pa še povdarjajo, da je vselej, kadar se cesarja Viljem in Franc Jožef kje snideta, tudi ruski car Aleksander v duhu med njima in enako tudi Franc Jožef pri vsakem shodu Viljema in Aleksandra. Vsak pravi rodoljub mora želeči, da bi to sedaj in v prihodnje tudi vedno res tako bilo.

Avstrijski vojaški pooblaščenec v ruskem glavnem stanu, polkovnik Bechtolsheim-Löhneysen prišel je te dni na Dunaj. Listi so poročali, da ga je poslal car Aleksander do cesarja Franc Jožefa s'posebnimi nameni, kar so pa vradni listi zanikali. Temu nasproti pa pruska „Nat. Ztg.“ odločno trdi, da je imel baron Bechtolsheim poseben posel, ne sicer da bi car pri Avstriji iskal pomoči, ali da bi Avstrija posredovala pri sklenitvi miru, pač pa da bi Rusija vojevanje smela raztegniti tudi na Srbsko, ker so vsled dosedanjih dogodkov zginili pomislili, ki jih je Avstrija prej imela gledé Srbije. Angleški listi celo pišejo, da je cesar Viljem pri shodu v Išlo dosegel to spremembo politike avstrijske, vsled ktere se Andrassy ne bo nič vtikal, če bi se tudi Srbska zopet vdeležila vojske.

Zarad kupčijske zveze med Avstrijo in Nemčijo so nemški pooblaščenec prišli na Dunaj, vendar je pa malo upanja, da bi se z našimi porazumeli. Minister Chlumsky je namreč 25. julija deputaciji avstrijskih barvarjev rekel, da se mora odstraniti „apreturna določba“, nemški pooblaščenec pa zahtevajo, da mora ostati, ker jim nese veliko dobička. Vsled te določbe namreč so se surove pavolnate reči brez colnine prevaževale na Nemško, če so se izdelane (apretirane) zopet poslale nazaj, v katerem slučaju je colnina znašala 30 gld. od centa, od surovih pavolnatih reči, ki so se z Nemčije pošiljale v Avstrijo, pa je bilo treba plačevati solnine le 16 gld. Jasno je, da je taka pogodba za Avstrijo jako škodljiva in da bi bilo res treba jo premeniti. Toda če bodo naši zahtevali, da se odpravi apre-

turna določba, se bode prijateljstvo nemško začelo krhati, če pa ostane kakor dosedaj, se bode reklo, da se premalo varujejo koristi domačih obrtnikov. Tako smo tedaj na vsak način v zadregi, ktere bi pa ne bilo, če bi ne bilo bivše meščansko ministerstvo pri prvi pogodbi Nemčiji dovolilo toliko dobička, ker si je hotelo tako pridobiti njeno zvezo in prijateljstvo.

Gališki deželni zbor se je 8. t. m. sošel v Levovo. Deželni maršal grof Vodzicki je v svojem ogovoru povdarjal, da je zginila napačna misel, kakor da bi svoboda bila vsegamogočen pripomoček. Glede zadev turških je rekel, da se deželnemu zboru ne pristuje o tej reči povzdigniti svojega glasu. Naj se reči zasuje kakor že hočejo, dežela se bo zvesto oklenila svojega prisrčno ljubljenega vladarja, kteremu želi, da bi bil še z večjo slavo venčan, cesarstvo pa da bi v teh težkih časih postalo še mogočnejši. — Vradna „Presse“ svari deželni zbor pred demonstracijo proti Rusiji, ker se je bati, da bi Rusini potem ne napravili nasprotne demonstracije. Če Poljaki pomislijo, kakšno nevoljo so zbudile protiruske izjave na Madjarskem, bodo te demonstracije opustili, sicer bi se moralo tudi o njih reči, da v svoji sebičnosti iščejo le lastne koristi, splošni blagor pa prezirajo. Groholski bode stavil nujni predlog, da se sklene adresa do cesarja.

Iz Dalmacije se poroča, da je Tivnik Aga z nekterimi Turki čez Verliko, kjer ni prav nič vstajnikov, prišel eno uro daleč čez mejo avstrijsko ter odgnal okoli 2000 drobnice. Turki hočejo tedaj sami na vsak način Avstrijo pripraviti, da naj njena vojna zasede sosedne dežele turške, ter svoje podložnike ovaruje škode pred turškimi tolovaji.

Iz Otočaca se 8. t. m. telegrafuje: Madjarsko ministerstvo je zapovedalo, da se naj 16 oboroženih v Zavaiju vjetih in v Otočac prignanih turških vojakov vrne na Turško. — Vstaški vodja Despotovič na avstrijski zemlji zasačen, je 8. t. m. potoval skoz Gospić ter je bil od občinstva navdušeno pozdravljen.

Vnanje države.

Francoski prezident Mak Mahon bode v tem mesecu obiskal srednje, zahodne in južne dele dežele francoske. — Bonapartovci se hudo med seboj napadajo v veliko veselje republi-

lepa književnost in pesništvo rusko. V ruskem pesništvu se je dogodjal ravno takrat oni preket, o kojem smo poprej z nekoliko besedami opomnili in koji je vse umno življenje ruskega naroda navdahnul. Še so se posnemali franceski uzori, ali pokazujejo se tudi samostalni pesmotvori v ruskem duhu. Od pesnikov one dobe je ljubil mladi Pogodin Ivana Krylova in Vasilja Žukovskega, glavo nastajočega v pesništvu ruskem romantičnega smeru. Pogodin je poedine proizvode, kot basne Krylove in balade Žukovskega učil se na pamet. Marljivo je čital tudi drame slavnega Vladislava Ozerova, ponos Karamzinove dobe, ki se v dovršenosti sloga, v čistosti in jedrini pisave v črtanju značajev, v izpeljevanji zgod odlikuje toliko, da se mora smatrati za reformatorja ruske drame. To zanimanje mladega Pogodina za pesništvo in dramo pripelje njega na drugi književni organ na „Vjestnik ruski“, kojega je izdajal pesnik in dramatik ruski, Sergej Nikolajevič Glinka v Moskvi od l. 1808. Pogodin je ta organ rad čital tudi zarad njegovega odločno patriotičnega duha in namena. Zaglavni članci njegovi: „portreti slavnih Rusov“ spodbujali so domo- in rodoljubno čuvstvo tudi mladega Pogodina.

„Vjestnik“ je bil priljubljen v ruskem društvu tudi zato, ker si je Glinka, podpiraje narod na odpor proti Francozom, razumel zadobiti simpatije vsega moskovskega prebivalstva.

Tečajem vseučilišnih nauk (1818–21) sta vplivala na umni razvitek mladega Pogodina posebno dva profesorja. Bila sta to Aleš Fedorovič Merzljakov in Neum. Merzljakov, profesor govornišstva in pesništva ruskega, je bil mož klasično izobražen, sam pesnik in kritik. On je osnoval z Žukovskim književno društvo, v kojem so sodelovali kot članovi Al. Turgenev, Al. Vojejkov, Andrija Turgenev, M. i A. Kaisarov in A. Ofrosimov, in kojemu je bila svrha očistiti in oplemeniti okus v ruskej književnosti. Merzljakov je skupaj s Žukovskim mnogo doprinesel za poznavanje in izučenje staroklasične književnosti v Rusiji, ter je tudi sam dobro prestavil na ruski ode Pindarove, tragedije Evripidove, idile Teokritove, ekloge Virgilijeve in ode Horacijeve. Njegova estetična in kritična predavanja o ruskih spisateljih: Lomonosovu, Državinu, Heraskovu, Sumarakovu, Ozerovu itd. vplivala so silno na poslušalce, a posebno na Pogodina. Merzljakov je upoznaval svoje slušatelje tudi

z glavnimi plodovi zapadno-evropskega pesništva, ter se tudi sam bavil s pretavljanjem n. pr. Tassovega „Gerusalemme liberata“, koji prevod je izdal kasneje tiskom (l. 1828). On je dal pesniku in prijatelju svojemu Žukovskemu povod, da je prestavil na ruski mladega angleškega pesnika g. G. Birona najnoveji plod: Suženj siljonski (the prisoner of Chillon*). Vsa sveučilišna mladež se je zbrala, da sluša kritična predavanja Merzljakova o tem proslavljenem pesmotvoru, ki drugač sicer ni našel milosti v očeh ruskega kritika. Predavanja Merzljakova kakor tudi druženje s profesorjem latinskega jezika in globokim poznavalcem staroklasične književnosti, z Ivanom Ivanovičem Davidovom, uplivalo je odločno na razvoj duha mladega Pogodina, kar tudi prvi njegov književni plod dokazuje. Nič manje ni poslušal Pogodin geografa Neumna, iz kojega predmeta je napisal mladi gojenec v latinskem jeziku razpravo, za katero je bil nadaren s zlato medaljo.

Zraven predavanja na vseučilišču je spodbujevalo na delo mlade Ruse tudi dijaško

*) Na hrvatski ga je prestavil Stanko Vraz v „Kolu“ VIII., 1–19.

kancev, ki se pri volitvah 14. oktobra nadejajo sijajne zmage.

O ruskem državnem kanclerju knezu Gorčakovu se zopet govori, da bo odstopil. Odpoved priletnega državnika, piše „Pol.“, je pač samo še vprašanje časa, toda pred koncem vojske se na ta dogodek ne more misliti. Njegov naslednik bo po mnenju zanesljivih krogov knez Labanov iz šole Nesselroda-Gorčakova, ki je že več let brez službe.

V Angleškem parlamentu je neki poslanec vlado vprašal, ali ve, da so se Rusija, Nemčija in Avstrija dogovorile o delitvi Turčije. Minister je odgovoril, da mu o tej reči ne more ničesa odgovoriti. — „Standard“ oporeka novici, da bi bila vlada novih 3000 mož poslala na otok Malto. — Porta je poročniku Layardu naznanila, da boče vtrjenje Gallipolja popolniti, njegovo posadko pomnožiti in Gallipolj braniti.

Domače novice.

V Ljubljani 11. avgusta.

(Svečanosti primerna slika.) Mesto Lož obhaja jutri svojo štiristoletnico; g. Vinko Novak, ki risa podobe za Valvazorjevo kroniko, narisal je za to priliko podobo mesta loškega v času Valvazorja 1641-1693, ktera se je v kamnotiskarni Blaznikovi jako izvrstno izdelala in bo zlasti vdeležnikom štiristoletnice jako dobro došla. Prodajala se bode v nedeljo v Ložu v veliki obliki po 60 kr., v mali pa po 20 kr. Pozneje se bode po ravno tej ceni dobivala v tiskarni Blaznikovi.

(Luna mrknila) bode zopet popolnoma kakor 27. februarja v noči od 23. do 24. avgusta; mrknjenje se bode pričelo ob 10. uri 2 min., popolnoma pa bo luna otemnela od 11. ure 7 min. do polnoči. Videla se bo tedaj kot velika kufreno-rudeča krogla. Okoli dveh čez polnoč bo luna zopet cela videti na nebu.

(Na živinski sejm) 8. t. m. se je bilo priglasilo veliko živine, ktero so največ pokupili in dobro plačali vnanji kupci.

Razne reči.

— Čestitanje. Z Gorenjskega se nam 9. t. m. piše: Dans šla je deputacija treh gospodov duhovnov iz dekanije Radoliške (dekan, gorjanski župnik pa mošenjski) čestitat v imenu vse dekanijske duhovščine prejšnjemu mil. g.

društvo, v kojem so se učena vprašanja razpravljala. Pogodin je prav marljivo sodeloval pri teh razpravah. Tukaj se je on zraven drugih sprijateljil s Kubarevom in Zagorjaškim, od kojih ga je prvi upozoril na Schlözerovega tolmača o Nestorjevem letopisu (1802-9) a s tim mnogo doprinesel k pomembni namere v učenem zanimanju našega Pogodina. Za časa svojih vseučiliščnih nauk je Pogodin živel navadno na vlastelinstvu kneza Trubeckega ne daleč od Moskve. Tukaj se je on bavil tudi s čitanjem glavnih francoskih del, posebno Jean Jacques Rousseau-a, Mme-Staël, F. A. Chateaubriand-a itd., ter je na ta način popolnili poznavanje literarnega pokreta romanskega pa tudi germanskega zapada, ker nemški je že poprej znal ter tudi poznal znameniteje plovce nemške književnosti.

To po prilici so bil duševni faktori, ki so vplivali na razvitek duševnih sil mladega Pogodina tečajem njegovih nauk. Takšna je bila duševna atmosfera, v kojoj je Pogodin živel 20 let. Že v detinstvu ga je zanimalo vse, kar je rusko, ter je pozorno spremljal

škofu Jerneju Vidmarju k zlati maši njihovi in za god, ktero oboje obhajati imajo ta mesec.

— Z Gorjan se nam piše: V sredo 8. t. m. je umrl k sreči popolnoma previden s sv. zakramenti znani dobri mizar Ferjanc v spodnjih Gorjah, dan poprej še v delu zdrav, po hudem notranjem vnetji v trebuhu. Ranjkega Dolničarja je blezo mrtud bil zadel, pravi komisija.

— Koliko je ljudi na svetu? Po Behmu in Wagnerju je vseh prebivalcev na svetu 1.423,817.000 ali 28 na štirjaške milji. Evropa jih ima 309,178.300, Azija 824,548,500, Afrika 199,921,600 Avstralija 4,748,600 Amerika 85,519,800. Število vsega prebivalstva je bilo l. 1876 okoli 27 milijonov večje kakor l. 1875. Prebivalci raznih evropskih držav se dele tako-le: Nemška jih ima 42,723,249, Avstro-Ogerska 37,700,000, Švicarska 2,669,147, Holandija 3,809,527, Belgija 5,336,634, Luksemburg 205,153, Ruska 71,730,980, Švedska 4,383,291, Norveška 1,802,882, Danska 1,603,000 Francoska 36,102,921, Angleška 35,450,000, Španska 16,551,647, Portugalska 4,298,881, Laška 27,482,174, republika Monako 5,741, republika Audorra 12,000, evropska Turška 8,500,000, Rumunska 5,073,000, Serbska 1,377,060, Črnogora 190,000, Grška 1,457,894, Turška ima vsega prebivalstva v Evropi, Aziji in Afriki 47,600,000, od teh jih pride na Egipt, Tripolis in Tunis 20,500,000 in na Azijo 13,000,000. Število vsega prebivalstva v Ruskeji znaša 86,586,000 duš. To število kaže, da se je pomnožilo prebivalstvo v primeri s 1875. l. za 900.000 duš. Britiška Indija ima 289 milijonov, Kitajska 405 m. in Japan 33,291,014 duš. V Londonu je 3,489,428, v Parizu 1,851,792, v Newyorku in Brooklynu 1.535,622, v Berlinu 1,045,000 in na Dunaji 1,001,990 prebivalcev.

— Književne reči. O izdavanji Slomškovih zbranih spisov se nam poroča, da je založbe druge knjige te zbirke: „basnij, prilik in povestij“ prevzela tiskarnica družbe sv. Mohora, in da se bode s tiskom takoj pričelo. G. urednik je bil ponudil ta drugi zvezek Slom. zbr. spisov sl. Matici, ki je pa odgovorila, da za sedaj ne more prevzeti izdavanja; istotako odbor za stavljenje Slomškovskega spominka nij bil volje zbirke na svetlo dati. Ker tudi, kakor vemo, g. zbiratelj in urednik, z raznim delom preobložen, nijma časa, baviti se z jako sitnim in mudnim razprodavanjem

vsaki pokret v državnem, društvenem in duševnem življenju svojega naroda. Ali od druge strani se ni nič manje zadovolbil v globino duha zapadne Evrope, marljivo se učeč jezikov ter književnosti germanskega in romanskega sveta. Na ta način si je pridobil Pogodin v šolah toliko predznanja, da je mogel zapustivši prag šolski stopiti na polje samostalnega preiskavanja. Pogodin se je celo podstopil za časa svojega šolanja stopiti na književno pozorišče. On je še kot deček od 11 let, ko se je nemški učil, prestavil na ruski jezik tragedijo „Julija“. Kot vseučilišni dijak je čital francoska dela Chateaubriandova in jih prestavil na ruski, ter en del (René) kasneje priobčil v „Moskovskem vestniku“. S temi radnjami se je vadil Pogodin v ruskem kakor tudi v nemškem in francoskem jeziku. Ali on se je pokazal v tem času tudi z dvema izvornima člankoma, koja sta bila tiskana v „Vestniku Evropy“, ki je takrat svoje stopce prav rad odpiral mlajim nadpolnim ruskim pisateljem. (Dalje sledi.)

knjig, in po izkušnjah, ktere si je pridobil pri prodaji „Slom. pesnij“ nobene želje, drugega in daljnih zvezkov sam zalagati, bi se bilo to hvalevredno početje skoraj da celó ustavilo. Zato gre slavnemu odboru družbe sv. Mohora v resnici vsa hvala, da je prevzel nadaljevanje dela, kterege zahtevata narodova čast in nju ponos. To bi vendar bila nedopovedljiva sramota za slov. narod, ko bi zbranih spisov enega svojih največjih rodoljubov in prvih pisateljev, ki se nam lepo urejeni ponujejo, ne mogli spraviti na svetlo. Naša skrb če biti, da družbina tiskarna pri tem podvzetji škode trpela ne bo.

Piše se nam nadalje, da se je „Slom. pesmij“ v teku enega leta toliko razprodalo, da so sedaj po večem (samo!) poravnani tiskovni in drugi stroški. Največ iztisov se je spečalo na Štajarskem, najmanje (in to vistini do čuda malo!) pa na — Kranjskem. „Ali Kranjci tako malosposlušajo našega Slomškega“? tako nas prša naš dravski poročevalec*). —

— Deutscher Hausschatz, izvrstnega ilustriranega zabavnika nemškega prišel je na svetlo ravnokar 16. snopič, ki obsega: Die Tochter des Carlisten. Lebensbilder aus Spanien von A. de Lamothe (Fortsetzung.) — Der bedenkliche Asinelli in Bologna. Von Sebastian Brunner. — Wer hat 1848 die Dynastie der Hohenzollern gerettet? Ein Kapitel aus meinen Memoiren. Von Dr. Karl Löffler. — Wozu dienten die Doppelchöre der alten Kathedral-, Stifts- und Klosterkirchen? — Die St. Ganolfsglocke in Hollfeld. Gedicht von Franz Bonn. Die vatikanische Ausstellung der Geschenke und Festgaben zum Bischofsjubiläum des hl. Vaters. Von Dr. Anton de Waal. — Friedrich II. der Staufe. Gedicht von Franz Alfred Muth. — Totale Mondesfinsterniss in der Nacht vom 23. zum 24. August 1877. Mitgetheilt von Prof. Heis in Münster. — Katharina von Medici und die Bartholomäus-Nacht. Von Dr. Stelcer. — Nachruf an den hingschiedenen hochwürdigsten Herrn Emanuel Frhr. v. Ketteler, Bischof von Mainz. — Studenten-Theater in Graz. Kulturhistorische Skizze von P. v. Radics. — Der russisch-türkische Krieg. — Allerlei.

Podobe so ravno tako lične kakor v prejšnjih snopičih, zlasti bodo vsakega zanimalo podobe iz sedanje rusko turške vojske. Živo priporočamo ta izvrstni lepoznavski časopis vsem, ki žele v prostih urah primerne zabavne berila.

— Slomškov spominek so začeli ta teden staviti v mariborski stolni cerkvi; delo je krasno, pravi „Gosp.“

Spred sodišča.

Pred porotniki stal je 6. t. m. Jernej Pšenica iz Dovjega. Zatožen je bil, da je Matveja Peternela hudo poškodoval. 26. decembra zvečer bila sta namreč skupaj v krčmi Janeza Hlinarja v Mojstrani, kjer je Peternel v norčavosti Pšenici raztrgal hlače. Pšenica je šel domu in se je preoblekel, ter vrnivši se v krčmo očital Peternelu, da mu je obleko poškodoval. Vsled tega nastal je med njima prepir in pretep. Pa krčmar ju je ločil in Pšenico potisnil v kuhinjo. Ko je pa s Peternelom v temi v veži še govoril, dobil je Peternel nenadoma vdarec po glavi in je šel domu, ne da bi se bil oglasil. Hlinar je vzel

*) Onega pa, kar Vam je dokazoval Vaš prijatelj, da Kranjci sploh ne marajo dosti za slovstvene reči, ki se ne izležijo v beli Ljubljani... (čujte!) tega bi Vam vendar ne bi radi verovali. Saj nam je, kakor povsod, tako tudi na slovstvenem polji treba največje vzajemnosti. Vred.

luč in je šel v vežo pogledat, kaj je, ter je na tleh videl ostanke četrtlitrške steklenice in krvav sled. Ko je to povedal nazočim pivcem, so vsi rekli, da je Pšenica to storil. Peternel je vsled tega na levem očesu oslepil in dva meseca bolan ležal. Državni pravdnik je zahteval, da naj se Pšenica obsodi; Pšenica pa, katerega je zagovarjal dr. Mošć, je trdovratno tajil, da bi bil on vdaril Peternela, in ker ga noben ni videl, ampak so ljudje le ugibali, da bi bil to utegnil storiti Pšenica, bil je od porotnikov s 6 glasovi proti 6 za nekrivega spoznan.

7. t. m. bila je obravnava proti Juriju Steršini iz Devnice, ki je bil zatožen, da je Jakobu Dolencu iz Podobena vkradil hranilnične bukvice za 400 gld. 29. marca 1874 je šel namreč 14 letni sin Dolenčev v klet, kjer je imel v neki trugi shranjen svoj denar. Steršina, ki je tam gostoval, je šel za njim in je ogledoval 3 hranilnične bukvice, ki so bile ravno tam hranjene, ter jih potem zopet položil nazaj. Nekaj dni pozneje je hotel Dolenc vzeti nekaj denarjev iz hranilnice ter zapazi, da ni bukvic, na ktere je bilo vloženih 400 gld. Ko je šel v Ljubljano, zvedel je v hranilnici, da je na omenjene bukvice neki neznan človek iz hranilnice vzel 300 gld. Ker se je Steršina ob enem izselil iz Dolenčeve hiše in kupil neko njivo za 300 gld., ter jo tudi precej plačal, dasi ni imel nič premoženja in mu je bil Dolenc malo prej posodil 4 gld. 50 kr., da si je napravil nove hlače, letel je sum na Steršino, da je ukradel omenjene bukvice, kar je potrdil tudi njegov oče, ki je nekaj dni pred smrtjo, da bi ne šel s težko vestjo na uni svet, Dolencu razodel, da mu je njegov sin ukradel bukvice. Dolenc je tedaj Steršino zatožil pri sodniji, kjer je jako zmešano odgovarjal in o denarjih, za ktere je kupil njivo, trdel, da si jih je nekaj prihranil, nekaj pa da jih je vzel na posodo. Toda porotniki so ga enoglasno tatvine krivega spoznali in sodnija ga je obsodila na dve leti težke s postom poostrene ječe in k povračilu ukradenih denarjev.

8. t. m. imel je s porotniki opraviti Franc Perko, čevljar iz Križa pri Trzihu. 15. aprila t. l. prišel je bil vinjen v gostilnico Resmanovo in se je tam začel pričakati z Jožefom Ribnikarjem, ki mu je med prepirom rekel „prekleti krof“. Perko mu je odgovoril, da mu bo kozarec v glavo zagnal, če mu bo še kaj takega rekel, na kar mu Ribnikar odgovori, da naj to le stori, če ima kaj vzroka za to. Perko res zgrabi kozarec in ga vrže v obraz Ribnikarju, ki se prime za glavo in molče oide iz krčme. Nekoliko časa pozneje pride Ribnikarjeva žena in je Perkotu očitala, da je njenemu možu oko izbil. Vdarec je bil res hud in je moral Ribnikar skoraj en mesec ležati bolan ter tudi z desnem očesom jako slabo vidi, toda Perko se je pred sodnijo izgovarjal, da je bil jako pijan, in da ga je bil Ribnikar z zabavljanjem še bolj razkačil. Zagovornik njegov, advokat Brolj, je pa razun tega še povdarjal, da Perko ni imel hudega namena in Ribnikar ni popolnoma oslepil, kakor se je trdilo. Porotniki so ga z 10 glasovi proti 2 za nekrivega spoznali. Perko bil je tedaj od zatožbe oproščen, Ribnikarju pa rečeno, da naj se obrne do sodnije, če ima od Perkota tirjati kakšne odškodnine. —

9. t. m. bi bila imela biti obravnava zoper grofa Emanuela Lichtenberga zaradi posilstva. Ker se pa ne ve, kje da sedaj biva napadeno dekle, preložila se je ta obravnava na poznejši čas.

Gospodarske stvari.

Oznanilo

ces. kr. deželnega namestništva za Primorsko, zastran dajanja državnih pripomočkov za odrejo žrebčkov.

Da se kolikor mogoče zboljša domači konjski zarod, da se odvrta rezanje in boljše odreja žrebčki, bode c. k. ministerstvo za poljedelstvo, kakor doslej, tako tudi v prihodnje, dajalo pripomočke tistim zasebnikom in tistim družbam, ki se hočejo pečati z umno odrejo žrebčka.

Pravila pri tem so ta-le:

1. Državni pripomoček za odrejo žrebčkov se more pogoditi s katerim zasebnikom ali katerim društvom po enakomernem načinu le tedaj, ako se zasebnik ali društvo zaveže, da k kratki naj manj štir žrebčke odredi, vse eno, če jih je prosilec sam priredil, ali kupil.

Prosilci za državni pripomoček morajo biti zaupanja vredni in taki, od katerih se more po njihovem stanju v tej posebnej stroki pričakovati umna odreja žrebčkov. Oni morajo imeti tudi take prostore, v katerih je mogoče omenjene žrebčke umno odrejevati.

2. Žrebčki ne smejo še presegati enega leta v tistem času, za kateri se je pripomoček zaprosil zanje.

Na prošnje za pripomoček staršim žrebkom se ne bode jemal ozir.

Žrebčki, katerim se ima dajati pripomoček, morajo biti dobrega rodu in taki, od katerih je pričakovati, da se dobro izrede.

Odrejec (zasebnik ali društvo) se zavezuje s pogodbo in pismom, da bode umno in s potrebno skrbjo odrejal žrebčke najmanj tri leta, to je dotlej, da dosežejo tri leta in pol.

4. Visokost letnih pripomočkov za vsacega štirih žrebčkov v steklih letnih obrokih, določevala se bode po ceni in potrebi ovsa za eno leto; povišanje tega pripomočka je odvisno od deželnih razmer in od cene in se bode določevalo v vsacem primerljivi posebej od ministerstva za poljedelstvo po nasvetu deželne komisije za odrejo konj.

Tako določeni letni pripomoček za omenjene žrebčke, ostane nepremenjen vsako leto, dokler traja pripomoček, brez ozira na večjo starost njihovo v tej dobi.

5. Če kateri žrebček, ki vživa pripomoček, brez odrejačevega zadolženja pogine, dobi ta tisti del letnega pripomočka, ki spada do dneva, ko je žrebček poginil.

Če je katerega žrebčka, predno je spolnil tri leta in pol mej tem, ko vživa državni pripomoček, prodal odrejač brez dovoljenja ministerstva za poljedelstvo, zavezan je odrejač pod zažuganjem politične eksekucije, ne le povrniti morebiti uže prijeti pripomoček za prodanega žrebčka, temuč mora plačati tudi globo 200 gld. za vsacega brez dovoljenja prodanega žrebčka.

6. Z državnim pripomočkom odrejevani žrebčki so izključeni od daril, ktere daje država za odrejo.

7. Takoj, ko so žrebčki, ki vživajo pripomoček, spolnili tri leta in pol, dolžan je odrejač ponuditi jih ministerstvu za poljedelstvo na prodaj, ktero bode kupovalo vse tiste izmed njih za deželne ubrejevalce, ktere spozna za sposobne zarejevalce pri deželni zareji.

8. Kupna cena je odvisna od proste pogodbe mej ministerstvom za poljedelstvo in žrebčkovim posestnikom. Če se ne doseže taka pogodba v šestih tednih od dneva, v katerem je prišla odrejačeva prodalna po-

nudba ministerstvu za poljedelstvo, tedaj je odrejač dano na voljo, storiti kar hoče s žrebčki, katerih ni kupilo ministerstvo za poljedelstvo.

9. Odrejač žrebčkov, ki vživa pripomoček, zavezuje se s pogodbo, oziroma zaveznim pismom ministerstvu za poljedelstvo, da se bo ravnal po predpisanih pogojih. Pogodbo sklene po pooblaščenju ministrstva za poljedelstvo deželna komisija za odrejo konj z odrejačem ter jo potem pošlje ministerstvu, da jo potrdi. Enako je ravnati, ko se poda zavezno pismo.

10. Ministerstvo za poljedelstvo ima pravico, pregledovati žrebčke, ki vživajo pripomoček mej odrejačevalno dobo in pogodbo odpovedati za vsacega žrebčka konci vsacega leta in ko je letna pripomoček nehala. Ona tedaj sme ustaviti plačila daljših pripomočkov za zadevajočega žrebčka, v katerem primerljivi ostane žrebček na prosto odrejačevalno porabo.

11. Posestniki žrebčkov, ki mislijo prositi pripomoči, morajo se oglasiti naj dalj do konca avgusta pri deželni komisiji za odrejo konj, ktera bo žrebčke sprejemala pri ogledovanju meseca septembra.

V mesecih februarju in marcu potem bo drug ogled omenjenih žrebčkov in se bodo zaznamovali tisti, ki obečajo biti dobri za pleme in so tedaj vredni pripomočka.

12. Glede teh žrebčkov se potem sklene pogodba za pripomoček, ktera se ima poslati ministerstvu za poljedelstvo v potrjenje.

To se zavezuje, da bode imelo dan prvega ogleda žrebčkov, sprejetih s pogodbo (meseca septembra prejšnjega leta) za dan, od katerega se ima pripomoček dajati. Tisti žrebčki pa, ki se pri spomladnem ogledu niso spoznali pripomočka vredne, ne dobodo nobenega pripomočka, tudi ne za čas od prvega ogleda jeseni do drugega ogleda spomladi.

V Trstu, dne 7. julija 1877.

Pino s. r.

Umrli so:

Od 6. in 7. avgusta: Marija Brajdič, sirota 15 l., za jetiko. Špela Zaje, dekla 59 l., za rakom. Marija Garbeis, gostinja 35 l., in Matija Petrovič, gost 61 l., oba za srčno napako. Marija Gačnik, pekova ž. 74 l., za prsno vodenico.

Eksekutivne dražbe.

11. avgusta: 3. Petrič z Gore, 3. Peterlin iz Ribnice, 3. Zadnik iz Ribnice, 2. Rus iz Travnika, 2. Zbašnik iz Sodrašice, 2. Petek iz Goričevsi, 2. Perjatelj iz Žlebiča, vsi v Ribnici. 3. Sternad s Ceste, v Lašicah. 3. Umek iz Kamnika, na Vrhniki. 3. Baznik iz Leskoveca, v Krškem. 2. Brezar iz Breze, v Trebnjem. 2. Pašič iz Vidošice v Metliki. 1. Osana iz Razdrtega, v Senožečah. 1. Strumbel iz Dolenjega Golega, 1. Zakrajšek iz Velike Ilave gore, 1. Grum iz Sel, 1. Grad iz Beričeva, vsi v Ljubljani.

Telegrafične denarne cene 10. avgusta.

Papirna renta 62.95 — Srebrna renta 66.75 — Zlata renta 74.95. — 1860letno državno posojilo 114.50 Bankine akcije 818 — Kreditne akcije 155.10 — London 124.20 — Srebro 106.90. — Ces. kr. cekini 5.83 — 20-frankov 9.80.

Služba

(1)

organista in mežnarja

v Černečah na spodnjem Koroškem, in sicer za farno in za podružno božjepotno cerkev sv. Križa je izpraznjena. Prosilci, ki so v orglanji izurjeni, naj vsaj do **1. novembra t. l.** svoje prošnje pošljejo cerkvenemu predstojništvu sv. Andreja v Černečah (Tschernberg P. Unterdrauburg) na Koroškem.